НОВІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ УРОКУ В УМОВАХ УПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Світлана МАЗІЙ,
консультант КУ «ЦПРПП»
Люботинської міської ради

Урок – дзеркало загальної педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального багатства, показник його світогляду, ерудиції. До хорошого уроку вчитель готується все життя.

В. Сухомлинський

Компетентнісний підхід - спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток ключових (базових, основних, надпредметних) і предметних компетентностей особистості.

Поняття "***компетенція***" традиційно вживається у значенні "коло повноважень;

Компетентність – обізнаність, авторитетність, кваліфікованість.

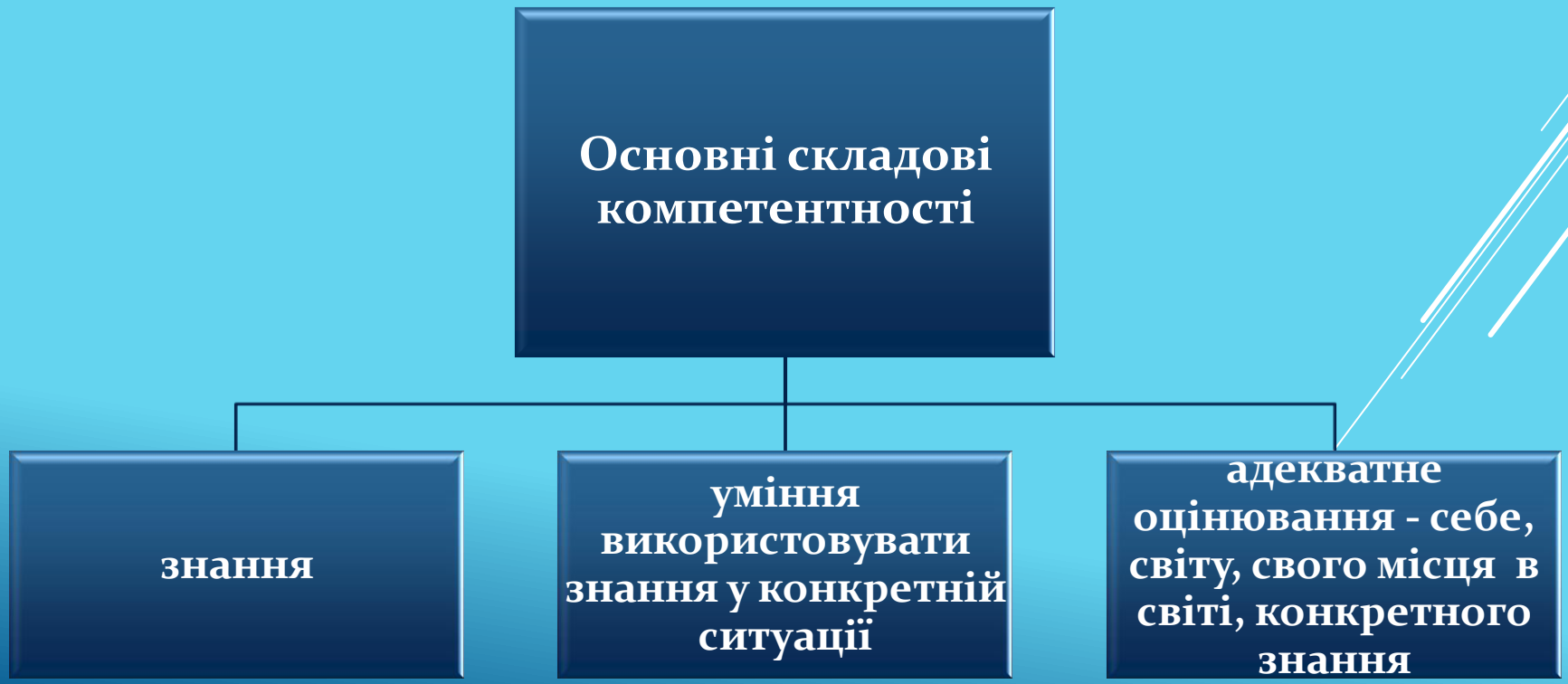

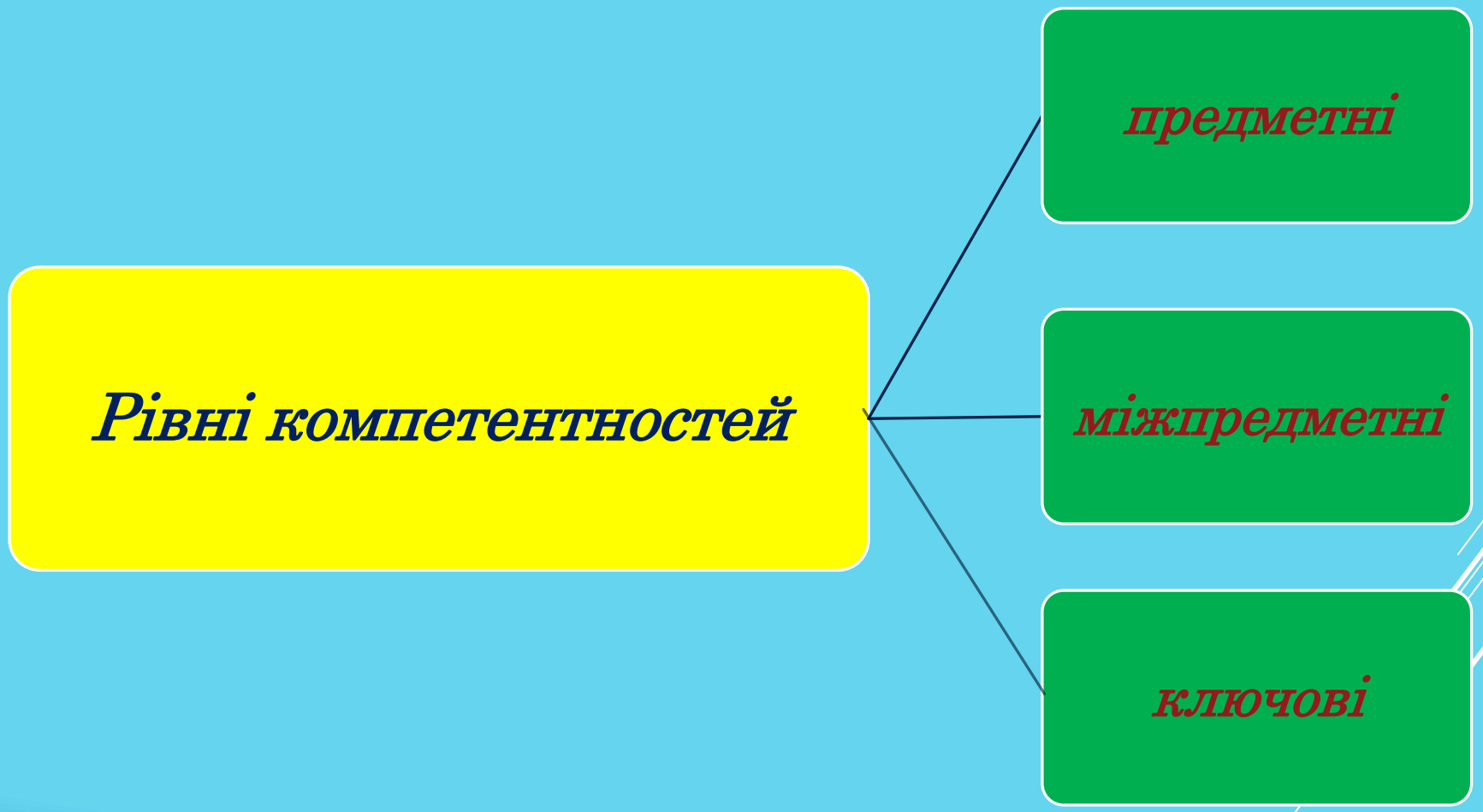
Рівні компетентностей
предметні
міжпредметні
ключові

10 КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

- Спілкування державною мовою
- Спілкування іноземними мовами
- Математична компетентність
- Основні компетентності у природничих науках і технологіях
- Інформаційно-цифрова компетентність
- Уміння вчитися впродовж життя
- Ініціативність і підприємливість
- Соціальна і громадянська
- Обізнаність і самовираження у сфері культури
- Екологічна грамотність і здорове життя

НАСКРІЗНІ ЗМІСТОВНІ ЛІНІЇ

- Екологічна безпека і сталий розвиток
- Громадянська відповідальність
- Здоров'я і безпека
- Підприємливість та фінансова грамотність

ФОРМУЛА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ
Новий зміст
Нова структура
Вмотивований вчитель
Справедливе фінансування і правдивий доступ
Виховання на цінностях
Нове освітнє середовище
Автономна школа
Орієнтація на учня
Педагогіка партнерства

Відповідно до Типової освітньої програми для ЗЗСО	*Український дидакт Василь Онищук класифікував уроки за основною дидактичною метою*
Тип уроку	**Тип уроку**
Урок формування компетентностей;	**Урок засвоєння нових знань**
Урок розвитку компетентностей;	**Урок формування нових умінь і навичок**
	Урок комплексного застосування знань, умінь, навичок
	Урок узагальнення і систематизації знань
Урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей	**Урок перевірки і корекції знань, умінь і навичок**
Урок корекції основних компетентностей	
Комбінований урок.	**Комбінований урок.**

СХЕМА ПОБУДОВИ УРОКУ

Повідомлення теми, завдань, мети уроку

Мотивація освітньої діяльності

Повідомлення домашнього завдання

Актуалізація опорних знань

Основа уроку (етапи, які вирішують освітню мету)

рефлексія

Перевірка домашнього завдання

Підбиття підсумків уроку

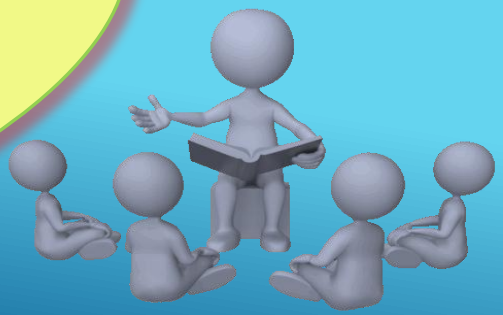

Сучасний урок, зорієнтований на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні, має вирішувати ряд завдань:

- ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ;
- ВИКОРИСТАННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ДОСВІДУ НАБУТОГО УЧНЯМИ;
- ЕФЕКТИВНЕ ТА ТВОРЧЕ ЗАСТОСУВАННЯ НАБУТИХ ЗНАНЬ ТА ДОСВІДУ НА ПРАКТИЦІ;
- ФОРМУВАННЯ У УЧНІВ НАВИЧОК ОТРИМУВАТИ, ОСМИСЛЮВАТИ ТА ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНФОРМАЦІЮ З РІЗНИХ ДЖЕРЕЛ;
- ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ЧІТКОСТІ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ КОЖНОГО УРОКУ;
- ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ САМООСВІТНЬОЇ ТА ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ;
- СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ;
- НАЯВНІСТЬ КОНТРОЛЮ, САМОКОНТРОЛЮ ТА ВЗАЄМОКОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕСОМ НАВЧАННЯ;
- ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ;
- РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ;
- СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ УРОКУ ВКЛЮЧАЮТЬ

- чітко визначені цілі та завдання уроку;
- визначення типу уроку, органічний зв'язок всіх частин уроку;
- зв'язок уроку з попереднім уроком і закласти перспективу на наступний урок;
- вибір оптимальних, виходячи із цілей і завдань уроку, методів вивчення і закріплення нового матеріалу;
- оптимальність домашнього завдання (форма, обсяг, запис у щоденнику, облік індивідуальних особливостей і т. д.).

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ УРОКУ І ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ВКЛЮЧАЮТЬ:

- урок повинен сприяти розвитку пізнавальних процесів в учнів (сприйняттю, пам'яті, уваги, мислення, мовлення);
- формувати якості особистості школярів (дисциплінованість, акуратність, ініціативність і т. д.);
- урок повинен сприяти мотиву позитивного ставлення учнів до навчання.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ УРОКУ *ПРИПУСКАЮТЬ:*

- підготовку та використання демонстраційного і роздавального матеріалу;
- можливість для учнів одержувати частину завдань самостійно під керівництвом педагога;
- використовувати контроль і самоконтроль учнів у процесі ви-конання навчальних завдань; перевірку і самоперевірку після виконання ними завдання;
- при підготовці виділити складні моменти пової теми, проду-мати методику їхнього пояснення.

ВИМОГИ ДО ТЕХНІКИ ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ ПРИПУСКАЮТЬ:

- певний ритм і темп уроку оптимальний для учнів класу;
- сприятливий психологічний клімат на уроці (взаємна добро-зичливість, готовність учителя прийти па допомогу учневі і т. д.);
- взаємне співробітництво вчителя й учнів, педагогічний такт;
- використання різних видів діяльності учнів, підтримувати інтерес до уроку.

Учитель має володіти добре розвиненими навичками моделювання, проектування, конструювання уроку

МОДЕЛЮВАННЯ	**Створення умовної моделі уроку**: •Чітке визначення місця уроку і в змістовому, і в методичному аспектах у межах навчального курсу, розділу, теми; •формулювання загальної мети вивчення матеріалу; •вибір педагогічних методів, прийомів, технологій, використання яких забезпечить досягнення поставленої мети найбільш раціональним шляхом
ПРОЄКТУВАННЯ	**Створення структури педагогічного процесу:** ✓Визначення виховних і розвивальних завдань; ✓прогнозування результатів; ✓опрацювання змістової частини матеріалу; ✓визначення методів, прийомів роботи; ✓прогнозування навчальних та загальних компетентностей, які формуються на уроці
КОНСТРУЮВАННЯ	**Створення конструктора (конспекту) уроку:** •Чітке формулювання мети, завдань, типу, форми проведення уроку; •конкретизація методів, прийомів; •запис дій учителя та передбачення дій учнів; •раціональний розподіл часу; •виділення структурних елементів навчальної діяльності

Структура компетентнісного уроку

I. • ОРІЄНТАЦІЙНИЙ ЕТАП. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

II. • ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ. Повідомлення теми, мети уроку, визначення очікуваних результатів

III. • ЦІЛЕРЕАЛІЗАЦІЯ. Актуалізація й корекція опорних знань. Формування нових знань

IV. • РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЕТАП

І. ОРІЄНТАЦІЯ, МОТИВАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

- Урок зорієнтовано на_____

  (Створення сприятливої атмосфери. Прийоми: епіграфи, інтелектуальна розминка , тощо)
- Мотивація: _____

  (Прийоми: постановка проблемних питань, зв'язок з життям, з майбутнім, залученням досвіду дітей тощо)

II. ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ

- **1. Повідомлення теми, мети уроку**

  Тема уроку:_____

  Мета уроку (формування ключових та предметних компетентностей):_

- **2. Визначення очікуваних результатів**

- **3. Мотивація навчальної діяльності (необхідність знання матеріалу)**

III. ЦІЛЕРЕАЛІЗАЦІЯ

- **1. Актуалізація й корекція опорних знань**

  Актуалізація: _____

  Корекція знань:_____

- **2. Формування нових знань, осмислення зв'язків і співвідношень в об'єктах вивчення .**

  Шляхи формування (методи, прийоми, види діяльності)_____

  Первинне формування умінь в умовах використання нових знань._____

- **3. Узагальнення й систематизація знань, застосування їх у різних ситуаціях, наближених до життєвих _____**

IV. РЕФЛЕКСИВНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЕТАП

- **1. Підведення підсумків уроку**

  (Прийоми: бесіда, відповіді на запитання щодо змістовного аспекту уроку (наскільки корисним є вивчений матеріал? Де можна застосувати?) тощо)

- **2. Рефлексія**

  (Рефлексія усна й письмова, інтелектуальна й емоційна. Прийоми:

  сінквейн, висновки, «Шкала ефективності», «Лист побажань» тощо)

- **3. Оцінювання**.

  (Оцінювання не лише кінцевого результату, а й роботи в процесі уроку – формувальне оцінювання).

- **4. Повідомлення домашнього завдання**

- Домашнє завдання: _____

- Інструктаж щодо виконання: _____

Алгоритм компетентнісно зорієнтованого уроку

- Конкретизація загальної мети (цілі) уроку. (Визначення предметних та ключових компетентностей та очікуваних результатів уроку).
- Мотиваційне забезпечення уроку.
- Поділ змісту уроку на навчальні ситуації в залежності від його структури — теоретичні знання, знання способів діяльності, знання в дії або вміння тощо.
- Формулювання цільового завдання до кожної навчальної ситуації.
- Вибір методів навчання, адекватних цільовим завданням за їх дидактичними функціями (засвоєння, формування, узагальнення) та змісту навчального матеріалу (теоретичний, емпіричний чи практичний)
- Вибір форм організації навчальної діяльності учнів (індивідуально-самостійна, парна, групова, загальнокласна, фронтальна чи їх оптимальне поєднання) адекватно змісту та методам роботи.
- При виборі змісту, методів і форм - орієнтація на цільову установку й уявлення очікуваного результату спільної діяльності.
- Здійснення рефлексії навчальної діяльності.

АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ УРОКУ

- • **Визначіть** мету, тип уроку, його структуру;
- • **Підберіть** : * навчальний матеріал, прийоми повідомлення його цілей уроку, рефлексії; * методи, освітньої діяльності, які спрямовані на формування ключових та предметних компетентностей, критичного мислення;
- • **Приготуйте**: * ІКТ, (за умови доцільності використання), для мотивації, візуалізації навчальнопізнавальної діяльності; * дидактичні матеріали для активізації навчальної діяльності з урахуванням індивідуалізації та диференціації;
- • **Спрогнозуйте:** * можливості міжпредметної інтеграції, * можливості реалізації змістових ліній, ключових і предметних компетентностей;
- • **Оберіть** прийоми формувального,вербального та невербального оцінювання учнів з урахуванням особливостей класу
- • **Складіть** план уроку, робочі тези.
- • **Само-** /консультативний **аналіз** уроку(за потреби)

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

За дидактичними цілями:

Теоретичні

(з використанням презентацій, схем, таблиць, відеоматеріалів, веб-ресурсів)

Практичні

(виконання учнями практичних робіт онлайн під керівництвом вчителя, так і самостійно)

Підготовка до проведення дистанційних занять

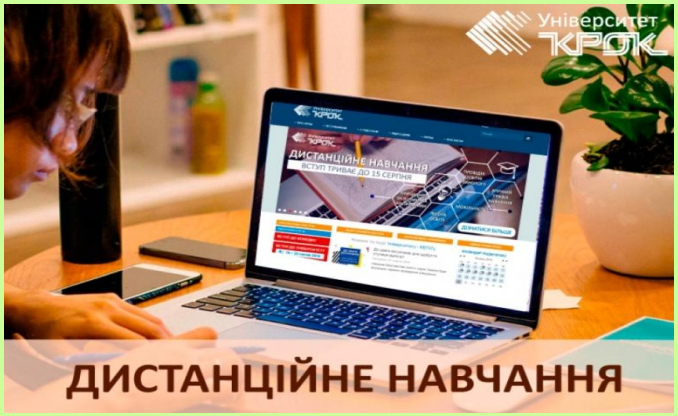

КРОК 1. **ВИЗНАЧАЄМО ТЕМУ ЗАНЯТТЯ.**

КРОК 2. **ПРОГНОЗУЄМО ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ (КОНКРЕТНІ, ЗРОЗУМІЛІ ДЛЯ ДІТЕЙ, ДОСЯЖНІ, ВИМІРЮВАЛЬНІ, СФОРМУЛЬОВАНІ В ТЕРМІНАХ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ).**

КРОК 3. **МОТИВУЄМО ДІТЕЙ ДО ДІЯЛЬНОСТІ (ПРОБЛЕМНЕ ЗАПИТАННЯ, ЦІКАВИЙ ФАКТ, ПЕДАГОГІЧНИЙ АРТЕФАКТ ТОЩО).**

КРОК 4. **ПРОДУМУЄМО МЕТОДИКУ ПОДАЧІ НОВОГО МАТЕРІАЛУ.**

Підготовка

до проведення дистанційних занять

КРОК 5. **ДОБИРАЄМО ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ З ТЕМИ НА КОЖЕН РІВЕНЬ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ (РЕПРОДУКТИВНИЙ, ПРОДУКТИВНИЙ, ТВОРЧИЙ).**

КРОК 6. **ПРОЄКТУЄМО ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.**

КРОК 7. **ЗНАХОДИМО МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ: ВІДЕО, ІНТЕРАКТИВНІ ЗАВДАННЯ, ТРЕНАЖЕРИ АБО СТВОРЮЄМО КОНТЕНТ САМОСТІЙНО.**

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ!

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПРОБЛЕМА СПИСУВАННЯ

ДІЇ ПЕДАГОГА:

- ЗАОХОЧУВАТИ І ХВАЛИТИ ДІТЕЙ, КОЛИ БАЧИТЕ, ЩО РОБОТА ВИКОНАНА САМОСТІЙНО, ХОЧ І НЕ ІДЕАЛЬНО;

- ДАВАТИ РОБОЧІ ЗАВДАННЯ, ДЕ РІВЕНЬ СКЛАДНОСТІ НАРОСТАЄ ВІД ЕЛЕМЕНТАРНОГО ДО ДУЖЕ СКЛАДНОГО (ЯКЩО ДИТИНА ВИКОНАЛА ЗАВДАННЯ ЛИШЕ ДО ПОЛОВИНИ, ДЯКУВАТИ ЗА ЗРОБЛЕНУ РОБОТУ І ПОЯСНИТИ СКЛАДНІШИЙ МАТЕРІАЛ ДОДАТКОВО);

- ДАВАТИ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ КОЖНОМУ ХОЧА Б РАЗ НА КІЛЬКА ТИЖНІВ;

- ДАВАТИ ЗАВДАННЯ З ГОТОВИМИ ВІДПОВІДЯМИ З ПРОХАННЯМ СПРОБУВАТИ СПОЧАТКУ ВИКОНАТИ ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНО, НЕ ПІДГЛЯДАЮЧИ, А ЯКЩО ЩОСЬ НЕЗРОЗУМІЛО — ЗВЕРНУТИСЯ ЗА РОЗ'ЯСНЕННЯМИ ДО ПЕДАГОГА;

- ДАВАТИ ЗАВДАННЯ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ВЛАСНІ МІРКУВАННЯ ТА ВИСЛОВЛЕННЯ ВЛАСНОЇ ДУМКИ ДИТИНИ, А НЕ ВИБІР З ГОТОВИХ ВІДПОВІДЕЙ.

ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ

Оцінювання – встановлення рівня навчальних досягнень учнів в оволодінні змістом предмета відповідно до вимог чинних програм.

Під час ДН контрольні роботи слід виконувати письмово в синхронному (коли всі учасники освітнього процесу перебувають у вебсередовищі одночасно) або асинхронному режимі (освітній процес здійснюється за зручним для вчителя та учнів розкладом, неодночасно за визначеним порядком).

Форми та методи організації дистанційного навчання

АНКЕТУВАННЯ.

ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗРУЧНО ВИКОРИСТОВУВАТИ РІЗНОМАНІТНІ АНКЕТИ.

АНКЕТА – ДОСТАТНЬО ГНУЧКИЙ ІНСТРУМЕНТ, ОСКІЛЬКИ ПИТАННЯ МОЖНА СТАВИТИ БЕЗЛІЧЧЮ РІЗНИХ СПОСОБІВ. У ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ ПІСЛЯ ОСВОЄННЯ КОЖНОЇ ТЕМИ МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ АНКЕТИ, В ЯКИХ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ САМ ОЦІНЮЄ СВОЇ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ТАКИМИ ПОКАЗНИКАМИ:

– ЗРОЗУМІВ / ЗРОЗУМІЛА, МОЖУ ВИРІШИТИ САМОСТІЙНО;

– ЗРОЗУМІВ / ЗРОЗУМІЛА МОЖУ ВИРІШИТИ З ПІДКАЗКОЮ;

– НЕ ЗРОЗУМІВ / НЕ ЗРОЗУМІЛА, НЕ МОЖУ ВИРІШИТИ.

ОСКІЛЬКИ НА СЬОГОДНІ НЕ РОЗРОБЛЕНА ЄДИНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ, МОЖНА КОРИСТУВАТИСЯ ТИМИ ЗАСОБАМИ, ЯКІ КОМФОРТНІ ДЛЯ ВСІХ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.

Позитив дистанційного навчання

- ПОШТОВХ ДО РОЗВИТКУ КОЖНОГО УЧНЯ, ВЧИТЕЛЯ І ШКОЛИ;

- НОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ;

- НОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ;

- ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЦИФРОВОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ВЧИТЕЛІВ ТАК І УЧНІВ;

- ПОКРАЩЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ;

- МОЖЛИВІСТЬ НАВЧАННЯ У БУДЬ-ЯКИЙ ЧАС І БУДЬ-ЯКОМУ МІСЦІ.

Проблеми дистанційного навчання

- МАТЕРІАЛЬНЕ ТА ТЕХНІЧНЕ ОСНАЩЕННЯ ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ;

- РІЗНИЙ РІВЕНЬ ЦИФРОВОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ;

- ПРОБЛЕМИ УЧНІВ САМООРГАНІЗУВАТИ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС;

- ВІДСУТНІСТЬ ЖИВОГО СПІЛКУВАННЯ ТА МОВНОЇ ПРАКТИКИ

ВИСНОВКИ:

- При дистанційному навчанні кожен учитель повинен керуватися принципами розкриття творчого потенціалу кожної дитини.
- На сучасному етапі розвитку освіти та науки гостро виникла потреба в полікультурній особистості. Кожен напрям навчання ставить акцент на розвитку продуктивної діяльності кожного учня.
- Від рівня розвитку освіти залежить інтелектуальний потенціал країни. На даному етапі життя важлива роль відводиться дистанційному навчанню.
- Під час дистанційного навчання присутні нестандартні прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів.
- Вагомим аспектом є високі індивідуальні та професійні якості вчителя, задіяного в дистанційному навчанні, тому що саме від педагога залежить якість та ефективність сприйняття навчального матеріалу.

Сучасний урок ***це****:*

- урок, на якому вчитель викладає матеріал зрозуміло і доступно;
- пізнавальний, цікавий, неважкий урок, на якому вчитель і учень вільно спілкуються;
- урок, на якому не доводиться робити щораз одне й те саме, це різноманітний урок;
- урок на якому вислуховують будь-яку твою думку, урок, де людина учиться бути людиною;
- урок, на якому почуваєш себе впевнено;
- урок без стресів.

«Учитель готується до хорошого уроку все життя...

Така духовна і філософська основа нашої професії і технологія нашої праці: щоб дати учням іскорку знань, вчителеві треба ввібрати ціле море світла»

В.О.Сухомлинський